

מענה להרב זייאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

בס"ד

יא טבת תהא שנת פסקי הגר"ז (אדה"ז)

מענה להרב זייאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

בעניין מצוות תיקון עירובין בצורת הפתח, ושאר ענייני פולמוס

העירוב

מאת: אליהו הומינר

מהלך הפולמוס עד כה

בשנים האחרונות מתנהל פולמוס הלכתי בעניין העירוב בעירות הגדולות בארה"ב, אלו מחייבים כתקנת חכמים ואלו שוללים מטעמים שונים. גם אני הקטן החזקתי בשולי גלימת הרבנים החשובים הסוברים שיש לתקן עירוב בכל מקום שהדבר מתאפשר בהשגחה ובתכלית ההידור, וכתבתי בזה כמה וכמה מאמרים וקונטרסים כדרכה של תורה.¹

מאז שנתפרסמו מאמרי ומאמרי הרבנים החשובים, ובהם ראיות והוכחות המכריחות לומר שדעת אדה"ז והצ"צ היא שאין לנו רה"ר דאורייתא, שוב לא הגיב אותו ת"ח שכתב בזה, ופסק מלכתוב בעניין זה.² אלא שעל מקומו של אותו ת"ח התייצב אחד

---

¹ אחת הנקודות העומדות במרכז הדיון היא השאלה האם הערים הגדולות שבימינו הינם רשות הרבים דאורייתא. גם בעניין זה הסכימו כמה מחשובי הרבנים העוסקים בתחום זה שלכל הפחות בדעת רבותינו נשיאי חב"ד, אדמו"ר הזקן ואדמו"ר הצמח צדק, בזמננו אין דין רשות הרבים דאורייתא גם בערים הגדולות. גם בעניין זה הארכתי להביא ראיות הן מהגמרא והפוסקים והן מדברי רבותינו, ויצאתי למלחמתה של תורה בנידון זה כנגד ת"ח אחד מאנ"ש שכתב שדעת רבותינו היא שיש היום רה"ר דאורייתא.

² ויש להעיר שמאז פרסום חוות דעת הרבנים החשובים הנ"ל, לא קם לכתוב כנגדם אף אחד ממורי ההוראה שבאנ"ש חסידי חב"ד.

מענה להרב זיאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

ממגידי השיעורים בישיבת תו"ת מוריסטאון, הלא הוא הרב זיאנץ שליט"א, שהאריך לטעון בקונטרסיו שלדעת רבותינו יש דין רה"ר דאורייתא לכל הערים הגדולות בימינו.

גם על קונטרסי הרב זיאנץ השיבותי בעניי, והעליתי כנגדם קושיות חזקות ומכריעות³ המוכיחות שעיקרי דבריו ויסודותם נסתרים מגמרא בעירובין דף כב, שמפורש שם אליבא דחכמים, שאדה"ז פסק כמותם, שבמקום שיש מחיצות עומד מרובה על הפרוץ או פסי ביראות אפשר לערב באמצעות צורת הפתח ואין צורך בדלתות, וזאת גם באם ישנן שם פרצות רחבות טז אמה. [ובטעם הדבר ב' אופנים, או שנאמר שלדעת חכמים לא אתו רבים ומבטלי מחיצות, ולכן המקום הפרוץ אינו בגדר רה"ר קודם עשיית צוה"פ, או שנאמר שלדעת חכמים כאשר ישנן מחיצות של עומד מרובה על הפרוץ אפשר לערב על ידי צוה"פ וללא דלתות, וזאת למרות שכאשר דרך הפרצות עוברת דרך רחבה טז אמה הרבים מבטלים את המחיצות גם לדעת חכמים].

הרב זיאנץ לא הודה לדבריי, והשתדל לתמוך יתדותיו במקום אחר⁴, בדברי הצ"צ בפירוש דעת התוס' בעירובין, שם כתב שגם לדעת חכמים במקום שיש פרצה טז אמות אתו רבים ומבטלי מחיצות.

כפי שכבר כתבתי במאמרי הקודם, אין שום ראיה לטענת הרב זיאנץ מדברי הצמח צדק שם, כי גם אם ננקוט כדעה זו שבתוס'⁵, שבמקום שיש מחיצות עומד מרובה על הפרוץ או פסי ביראות ישנו דין דין רה"ר קודם עשיית צוה"פ באם יש פרצת⁶ ט"ז אמות בין המחיצות, הרי שלדעה זו אפשר לערב ע"י צוה"פ ללא דלתות.

זאת ועוד, שלשיטת הרב זיאנץ נצטרך להעמיד דעת הצ"צ דלא כהבית אפרים ודלא כהמשכנות יעקב ודלא ככל גדולי הפוסקים שכתבו שמשמעות הגמרא היא הפוכה, וכן ניאלץ להעמיד דברי הצ"צ כסתרי אהדי (כדלקמן אות ג).

נמצא שאין שום ראיה וסרך ראיה לדברי הרב זיאנץ, ולשווא שקד להרבות מאות עמודים שיסודם בתוהו ותוכם גיבוב וערוב דברי רבותינו, וכנראה זוהי הסיבה לכך

---

³ במאמר ביטול מודעה הנמצא באתר www.chabaderuv.com

⁴ strawman argument בלע"ז.

⁵ והלומד דברי הצ"צ לאשורם ולעומקם יראה שבאמת לא פסק הצ"צ כדעה זו אלא כפי הדעה השנייה בתוס', וכפי שיתבאר לקמן, והביא דעה זו רק כדי להוכיח שצוה"פ היא מחיצה גמורה מן התורה.

⁶ אין הכוונה לפרצה בעלמא, שבזה אין שום דין מיוחד של טז אמות, אלא לפרצה שעוברת בה רשות הרבים.

מענה להרב זיאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

שאף אחד מהרבנים המסכימים על עירוב בערים הגדולות לא מצא לנכון להגיב לדבריו [ובפרט שכתב אודותם שם באופן בלתי מכובד כלל, והעזי פניו לכתוב על חשובי רבני אנ"ש שאינם ראויים להוראה בעניינים כאלו⁷ (בעוד שהוא עצמו איננו מורה הוראה כלל)].

גם אני הקטן חשבתי שלא להגיב עוד לדבריו, אלא שלאחרונה נתפרסמו מאמריו בבתי הכנסיות ובאתרי האינטרנט, ובהם הוסיף כמה עניינים חדשים. לפיכך, עיינתי שוב בדבריו, ובאתי לידי מסקנה שאין להם שום יסוד ואחיזה בדברי רבותינו נשיאינו, והרוח תישאם.

[יש לציין שבמאמריו החדשים מודה הרב זיאנץ למה שכתבתי מכבר, והוא שאין שום נפקא מינה בין עיירות גדולות ועיירות קטנות לעניין העירוב, ולפי זה - לדעת הרב זיאנץ - דעת הרבי היא שאין לעשות עירוב בפרסום גם בעיירות הקטנות וגם כאשר העירוב כשר למהדרין. בדבריו אלו עורר הרב זיאנץ סתירה עצומה בדברי הרבי, שכן הרבי עודד בפומבי את תיקון העירוב במושב בר גיורא, בכפר חב"ד ובמיאמי⁸, ועל כרחק שהבנה זו בדעת הרבי הינה הבנה שגויה⁹].

האם יש מקום לטענה שאין מצווה וחיוב לתקן עירוב בצורת הפתח?

ואלה הן טענותיו החדשות של הרב זיאנץ: א) המצוה לערב החצרות והמבואות בפת איננה מצווה שמחויבים לעשותה¹⁰, ובעשיית צורת הפתח אין מצווה כלל. ב) לדעת הרבי אין לעשות עירוב אלא בחשאי, ואפילו בעיירות קטנות (שגם לדעתו אינם רה"ר). המסקנה האחרונה מבוססת על הבנת הרב זיאנץ במענה הרבי שהתפרסם לאחרונה ע"י הרשד"ב לויך¹¹.

באשר לטענה הראשונה, אין מנוס לקבוע שמדובר בטעות חמורה בהבנת ההלכה, וכפי שנבאר להלן.

⁷ ויעויין בזה קידושין ע ובהלכות אסורי ביאה יט, יז.

⁸ וכן בבני ברק, בעווערלי הילז קליפורניה ובקווינס, שהן עיירות גדולות.

⁹ כשלעצמו מתעלם הרב זיאנץ מכל העירובין שהרבי עודד את תיקונם, ומזכיר רק את העירוב בכפר חב"ד בתור יוצא מן הכלל שאין ללמוד ממנו (ולפי פרשנותו, נמצא שהעירוב בכפר חב"ד הינו "תקלה איומה" לדעת הרבי).

¹⁰ בחיוב גמור.

¹¹ וכבר כתב הגה"ח הרב ברוך אבערלאנדער שליט"א ביאור נכון למענה זה, וגם אני הקטן כתבתי בזה.

מענה להרב זיאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

בגמרא עירובין ו, א איתא: 'מי שהיו לו שני בתים משני צידי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן - ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך', ומשמע להדיא שעשיית לחי וקורה היא חלק ממצוות העירוב.

וכתב בתוס' רי"ד שם 'פירוש האי עירבו משמע שיתופי מבואות, ומשמע נמי תיקונו בלחי או קורה, שגם הוא יקרא עירוב'.

והריבב"ן בשבת (ת, א) כתב: 'פירש רבינו ישעיה, האי עירבו משמע שיתופי מבואות ומשמע נמי תיקונו בלחי או קורה שגם הוא יקרא עירוב כדתנן אין מערבין רשות הרבים בכך', היינו שלמד מסוגיה זו בעירובין ו שהתיקון בלחי וקורה הוא עירוב לכל דבר ועניין.

והתשב"ץ¹² כתב וזה לשונו: אם יש חשש עבירה בתקוני מבואות [לת"ח] - חס ושלום. אבל [-אלא] הוריז בזה הרי זה משובת. אדרבה, הם [-חז"ל] תמהים בגמרא על מי שאפשר לו לתקן ואינו מתקן, דאמרינן בפרק הדר (ס"ח ע"א) 'אל רבא בר חנן לאביי, מבואה דדיירין בה תרי גברי רבכי כרבנן לא ליהוי ליה לא עירוב ולא שתוף?!

ובתשובות החתם סופר כתב¹³: 'שאל ממני ידידי הרב נ"י לברר לו בראיות מדברי חז"ל שראוי ונכון לכל קהל עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם לתקן מבואותיהם בתיקונים צורת הפתח או שארי תיקונים כיוצא בו כדי שלא יכשלו רוב המון עם בהוצאה מרשות לרשות ביום ש"ק: דבר זה אינו צריך לפנים ולראיה, והוא מן השכל ומן המבואר להדיא בדברי חז"ל'.

וביתר ביאור האריך הרא"ש בתשובותיו¹⁴, זה לשונו:

תשובה על שלא רצה לשוב מאולתו מענין העירוב. אתה רבי יעקב ברבי משה דבאלינסיא כבר כתבתי לך על ענין העירוב שנהגו בכל גליות ישראל להתיר מבואותיהם המפולשין בין הכותים בצורת פתח ואתה אסרת אותו לקהל פריישי. וכתבת לי ראיותיך ואני הודעתיך שאין בהם ממש. והזהרתך שתחזור כך ותאמר לקהל שיתקנו מבואותיהם כאשר הורגלו עפ"י גדוליהם והנה הוגד לי שאתה עומד במרדך ואתה מכשיל את הרבים בחלול שבת. לכן אני גוזר עליך אחר שניתן לך כתב זה בעדים שתתקן המבואות המפולשין לרשות הרבים של כותים בצורת פתח תוך שבועיים אחר שתראה כתב זה, ואם לא תתקן המבואות כאשר כתבתי אני מנדה אותך. ואם היית בימי

¹² חלק ב סימן לז.

¹³ שו"ת חתם סופר ח"א או"ח סימן צט.

¹⁴ כלל כא סימן ח.

מענה להרב זייאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

הסנהדרין היו ממתין אותך כי אתה בא לעקור תלמוד שסידר רב אשי ולחלוק על כל הגדולים שהיו עד היום הזה אותם שמתו ז"ל ואת אשר המה חיים עד הנה. לכן חוזר כך ואל תטוש תורת משה רבינו ע"ה...

ושם¹⁵: [על התשובה דלעיל:] הכתב ששלחתי לאותו חסר מות. ואתה ואחר תנום לו, ואם לא יחזור בו אני מתרה בכך ואת כל הקהל שינהגו בו נידוי באותו המשוגע יעקב בר משה וירחיקוהו ויבדילוהו מעדת ישראל. כל דבר זה צריך חיזוק שלא יבא כל שוטה חסר דעת לבטל תורת מרע"ה. ואם יעמוד במרדו ולא ינהוג דין מנודה בעצמו אני גוזר עליו במצות אדונינו המלך יר"ה שיתן אלף זוז למושל העיר. ואני גוזר עליך ר"י שתמסור כתבי זה למושל העיר שיגבה ממנו קנס הנזכר. ואם כל זה לא יועיל גוזרני עליך שתודיעני הכל. ומצוה לנדונו בכל הקהלות ספרד וגם ידונו אותו למות בדין זקן ממה, כי אנו חייבין למסור נפשותינו על תורת האלהים ולבער עושה הרעה מקריבנו".

ויש להעיר שדברי הרא"ש, התשב"ץ והחת"ס הובאו על ידי כ"ק אדמו"ר במכתבו¹⁶ כראיות לכך "שמצווה היא לתקן עירובין", ותמוהה ביותר בחירתו של הרב זייאנץ להציג את דברי החת"ס כמנוגדים לדעת הרבי ולהשמיט את דברי הרא"ש.

והנה בדברי הרא"ש והחת"ס הנ"ל מפורש שמצווה גמורה לערב גם כאשר העירוב נעשה באמצעות צוה"פ (וכן משמע גם מלשון התשב"ץ "תקוני מבואות .. הזריז בהם הרי זה משובח"), וכן מוכח גם מלשון המדרש שכל טוב בפרשת בשלח¹⁷ "ורבותינו דרשו, 'והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו', 'את אשר יאכלו' לא נאמר אלא 'את אשר יביאו', כלומר: כינו ביום הששי במבואות ובחצרות תקוני לחיים וקורות וצורות פתחים ועירובים ושיתופים, להתיר להם את אשר יביאו ביום השבת מרשות לרשות". וכן משמע גם בלשון בעל הלכות גדולות הלכות עירובין¹⁸: "וצריכא מתא למיעבד לה עירוב הדר הודרנא (-סחור סחור) בתכלים או בצורות הפתח".

¹⁵ סימן ט.

¹⁶ אגרות קודש חלק ט, עמ' מב-מג.

¹⁷ טז, י, עמ' ריד.

¹⁸ פרק הדר.

מענה להרב זיאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

והלכה פסוקה היא בשו"ע חושן משפט¹⁹ ש'בני מבוי כופין זה את זה לעשות לחי וקורה למבוי', גם אם רק מקצת מבני העיר רוצים לעשותו, ובטעם הדבר כתב מהר"י מינץ²⁰ וזה לשונו: 'אע"פ שהמיעוט המתנגדים נראה להם שטענותם חזקות הרי הם בטלים ברוב ואין שומעין להם, כמו שאין שומעין אם טענו לא נכניס אורחים לא נחלק צדקה', היינו שאפשר לכפות את עשיית העירוב בלחי וקורה (צוה"פ) משום שזוהי מצווה שכל יהודי מחויב בה.

והאמת היא שאין כל צורך בראיות הנ"ל להוכיח שצוה"פ היא חלק ממצוות עירוב, כי סברא פשוטה היא שאין שום מקום לחלק בין עירוב בפת לעירוב בצוה"פ - שהרי בשני האופנים מקיימים מצוות חכמים לערב. ודוגמא לדבר שנחלק בין מי שיש לו מגילה למי שאין לו לעניין מצוות קריאת מגילה בפורים, ונאמר שמי שאין לו מגילה אינו חייב לקנותה כדי לקיים המצווה - אין זה אלא חוכא ואטלולא.

[ועוד בזה, שמקום שאין לו צורת הפתח דינו ככרמלית, ואם יבואו לעבור בו על איסור הוצאה חמיר טפי מחצר שיש לה מחיצות שלמות וצוה"פ ועירובה בפת²¹, וא"כ כל שכן הוא, שאם בפת יש מצווה וחיוב גמור כ"ש שיש מצווה וחיוב גמור לערב בצוה"פ.]

ומה שהביא הרב הנ"ל מדברי הרב²² (ועוד כמה אחרונים) שמצוות עירוב איננה חיוב גמור, אין בדברים אלה שום יסוד לפלפוליו לומר שזוהי מצווה שאין הכל מחויבים בה. דוגמא לדבר ממצוות מזוזה, שהיא מצוות עשה על כל אחד מישראל, ועם זאת אין בה חיוב גמור כי אפשר לגור במקומות הפטורים ממזוזה. וכן הוא גם בעניין מצוות עירוב, ש'אין בה חיוב גמור' כיון שאדם יכול לגור במקומות שאינם זקוקים לעירוב, כגון bungalow colony שמוקף ארבע מחיצות ובעל הבית אחד משכיר את הבתים לכולם, ויש לבעל הבית תפיסת יד שם וכו', ופשיטא שאין שום מצווה על הדרים במקום כזה לשבור המחיצות כדי לעשות צוה"פ.

---

¹⁹ סימן קסב סעיף א, ומקורו מהתוספתא בבא מציעא יא, ט, הובאה ברמב"ם הלכות שכנים פ"ה ה"ב. וראה שו"ת נו"ב מהדו"ת חו"מ סי' לט.

²⁰ שו"ת מהר"י מינץ סימן ז. ועייין בשו"ת 'משנה הלכות' (חט"ו סי' קלו) שלמד מדברי מהר"י מינץ אלו להדיא ש'לא [רק] זאת שכופין אותו לעשות עירובי חצרות לערב בפת, אלא כופין נמי לעשות קורה ולחי למבוי וצה"פ וכיו"ב כדי לתקן שיהי' ראוי וכשר לערב".

²¹ כמפורש בתוס' כתובות ז, א ד"ה מתוך 'דמחצר שאינה מעורבת אין ללמוד ממנה לכרמלית, דחמיר טפי".

²² לקו"ש ח"א עמ' 64 הערה 15.

מענה להרב זיאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

האם ייתכן שלדעת כ"ק אדמו"ר יש להמנע מלהסתמך על עירוב שמא יתקלקל?

בנוגע לטענתו השניה של הרב זיאנץ, הנה יסוד דבריו הוא בדברי הרבי שיש חשש קלקול בעירוב, והרב הנ"ל הבין שהכוונה לחשש קלקול בשבת עצמה, או בערב שבת אחרי הבדיקה, ומכאן בא למסקנתו התמוהה - שלדת הרבי אין לעשות עירוב אלא בחשאי ואפילו בעירות קטנות.

ואין צריך לפנים עד כמה שגה בהבנת דברי הרבי, שהרי:

א) חשש כזה קיים לכאורה בכל עירוב שבעולם, בכל זמן ובכל מקום, ובכל זאת נהגו ישראל וגדוליהם מאז ומקדם לטלטל בעירוב כתקנת חז"ל, וכמפורש לגבי מנהג האריז"ל בזה, הובא ונתבאר בתשובת המנחת אלעזר זצוק"ל²³.

ב) חשש כזה אם היה קיים היה נכון גם לגבי העירוב בכפר חב"ד וכל שאר העירובין שנעשו בפרסום ובגלוי והרבי עצמו עודד את תיקונם, ונמצאים דברי אדמו"ר סתרי אהדדי.

ג) ופשוט, שאין שום מקום לחשש כזה בעולמה של תורה והלכה²⁴. עירוב שנבדק הוא בחזקת כשרות ואין שום צורך לחזור ולבודקו פעם נוספת, קודם השבת או בתוך השבת, כשם שאין צורך בבדיקה נוספת, מחוץ לז' הנקיים, על מנת לוודא שהאשה בטהרתה, וכשם שסומכים על כל החזקות בעניינים החמורים ביותר.

עקמומיות בפירוש דברי רבותינו נשיאנו

כפי שהתרעתי כמה פעמים, אין מנוס מלקבוע שקונטרסיו ומאמריו של הרב זיאנץ חוטאים לדרכה של תורה, ושיש בהם עקמומיות הגובלת בסילוף ובלבד שיוכל להעמיד דבריו. הראיות שהבאתי לעיל, בעניין גדר החיוב של מצוות עירוב, מהוות דוגמא פשוטה ומובנת לכל בר בי רב דחד יומא, ולהלן אביא מבחר דוגמאות ממוקדות מהלכות רשויות, למען יראה הקורא וישפוט כיצד יש להתייחס למאמרים אלו ולדעות ההלכתיות המובעות בהם:

²³ נמוקי אורח חיים סימן שצד, עמ' רכט ואילך.

²⁴ ויש ללמוד זכות על הרב הנ"ל ששגה בזה, שאין עיסוקו בפסיקת הלכה, אבל לפי זה לא היה לו לחוות דעה פומבית בנידון זה, וצע"ג.

מענה להרב זייאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

בדברי אדמו"ר הזקן:

(א) "הרי יש לאותו דרך המכוון משער לשער כל דין רה"ר"²⁵. ההבנה הפשוטה והברורה היא שהכוונה לדרך המכוונת לאורך כל העיר ושהרבים בוקעים בה, ואילו הרב זייאנץ כותב שהכוונה היא שלכל העיר יש דין רה"ר דאורייתא.

(ב) "שאם היו ששים רבוא בוקעים במבוי זה היה רשות הרבים גמורה"²⁶. ההבנה הפשוטה היא שללא ששים רבוא הבוקעים באותו מבוי אין למקום זה דין רה"ר, גם אם יש ששים רבוא בעיר, ואילו הרב זייאנץ כותב שהכוונה לשישים רבוא המצטרפים מכל מבואות העיר, והעמיד דברי אדה"ז במבוי של יחיד - הגדרה שאין לה שום מקור.

(ג) "מבוי המפולש בשני ראשיו לרשות הרבים והוא עצמו אינו רשות הרבים, כגון שאין רבים בוקעים בו"²⁷. ההבנה הפשוטה היא שכאשר אין ששים רבוא בוקעים במבוי אין למבוי דין רה"ר למרות שהוא מפולש, ואילו הרב זייאנץ מעמיד שהכוונה היא שאף אחד מבני העיר אינו עובר במבוי זה.

(ד) "אם מחיצות אלו אינן רחוקות אמה ברוחב רשות הרבים מכנגד חלל שער"²⁸. ההבנה הפשוטה היא שמדובר בשתי מחיצות הרחוקות אמה ברוחב חלל השער, ונמצא שיש כאן אמה מכאן ומכאן בכל זווית, והויין ד' מחיצות, ולכן אין למבוי זה דין רה"ר גם אם רה"ר עוברת בין המחיצות, וכן כתב להדיא הגאון החסיד בעל דברי נחמיה זצ"ל²⁹, ואילו הרב זייאנץ כותב שהכוונה למחיצות שאין בהן פרצות טז אמה.

(ה) "שהרי אין לו אלא ב מחיצות משני צדדיו בלבד"³⁰. ההבנה הפשוטה היא שיש כאן דין רה"ר משום שנתרו רק שתי מחיצות (מדין סילוק מחיצות), ואם היו שם שלש או ארבע מחיצות לא היה למבוי זה דין רה"ר, שהרי אדה"ז פסק להדיא כחכמים

---

²⁵ שו"ע"ר סימן שמה סעיף יא.

²⁶ סימן שסג סעיף מד.

²⁷ סימן שסד סעיף א.

²⁸ סימן שמה סעיף יא.

²⁹ חאו"ח בהשלמות לשו"ע אדה"ז סימן שמה (דף סח עמוד ג), וז"ל שם: "משמע דר"ל דאל"כ הרי זה כפסי ביראות".

³⁰ סימן שמה סעיף יא.

מענה להרב זייאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

(דלא אתו רבים ומבטלי מחיצות), ואילו הרב זייאנץ כותב שמדובר על מבוי שיש לו ארבע מחיצות ודינו כרה"ר משום שיש בו פרצה של ט"ז אמות.

(ו) *"וס"ל דירושלים לא היו לה שם ד"*³¹. ההבנה הפשוטה היא שאדה"ז בא לפרש שבירושלים לא היה שם ד מחיצות מדין סילוק מחיצות, ולכן ירושלים הייתה רה"ר אליבא דר' יוחנן, וכך פירשו האבן העזר, המאירי והרשב"א בדעת הרמב"ם, וכפי שביארתי בארוכה במאמרי³², ואילו הרב זייאנץ כותב שהיה לירושלים שם ד מחיצות, ודינה היה כרה"ר משום שהייתה בה פרצה של ט"ז אמות (וצחוק עשה לנו בזה, וכי יש מי שיעלה על דעתו שלא היו בירושלים פרצות של טז אמה? ועוד והוא העיקר: אם זו הייתה כוונת אדה"ז, היה לו לכתוב שמחיצות ירושלים בטלו מחמת הפרצות טז אמה, ודו"ק).

בדברי אדמו"ר הצ"צ:

(א) הצ"צ כותב בשם הריטב"א: *"כך הוא דינה של תורה, דכל שיש מחיצות שלימות כזויות שיעור אמה לכל צד כו' ולא תפסל בשום פרצה בעולם"*³³. ההבנה הפשוטה היא שמחיצות אינן נפסלות מן התורה בשום שיעור, ואילו הרב זייאנץ כותב שהצ"צ עצמו חולק על דברי הריטב"א שהביא בעצמו, או שהכוונה במלים "שום פרצה בעולם" היא עד פרצה של טז אמה, שהיא הופכת את המבוי לרה"ר גמורה.

(ב) *"הפליטא אם יש לה ד' מחיצות אף על פי שיש בכל צד מבוי י"ז אמה י"ל מדאורייתא אינו רה"ר כיון שיש לו ד' מחיצות ובכל א' עומד מרובה כפלי כפלים על הפרוץ לא גרע מפסי ביראות"*³⁴. ההבנה הפשוטה היא שהצ"צ פוסק כחכמים, דלא אתו רבים ומבטלי מחיצות, וברור שהכוונה היא גם למקרים שישנן פרצות של טז אמה, ואילו הרב זייאנץ כותב שתשובת הצ"צ זו איננה אלא הוא אמינא שאין לסמוך עליה.

(ג) בשער המילואים לעירובין³⁵ כותב הצמח צדק להדיא: *"זכמו כן גבי ד' פסין דביראות דהו רה"י מדאו', אם הרבים בוקעין בהן ס"ל לר' יהודה דמבטלי מחיצתא, וכן ס"ל לר' יוחנן, וחכמים פליגי גבי פסי ביראות וס"ל דלא אתו רבים*

³¹ סימן ססד בשולי הגליון, הערה לא.

³² במאמרי ביטול מודעה הנמצא באתר www.chabaderuv.com

³³ שו"ת צמח צדק או"ח, סימן מ אות ו.

³⁴ שו"ת צמח צדק אורח חיים, סימן צה.

³⁵ עמ' יא.

מענה להרב זייאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

ומבטלי מחיצתא .. ולפי' ירושלים אף שאין דלתותיה ננעלות כלילה הרי היא רה"י". ומדברי הצ"צ הללו התעלם הרב זייאנץ לחלוטין.

בדברי כ"ק אדמו"ר:

(א) **"בענין שמצוה היא לתקן עירובין"**³⁶. הכוונה ברורה, אך הרב זייאנץ כותב שהכוונה היא שיש בזה מצווה להציל יהודים מחילול שבת³⁷, ולא מצווה בפני עצמה לתקן עירובין.

(ב) כנ"ל לעיל, הרבי מציין לדברי הרא"ש והחת"ס שמפורש בהם שתיקון העירוב בצוה"פ הוא מצווה וחיוב גמור, ואילו הרב זייאנץ כותב שכוונת הרבי בציונו לדברי החת"ס היא רק לעניין הצלת יהודים מחילול שבת, ומדברי הרא"ש התעלם לחלוטין (כנ"ל).

(ג) הרבי מציין לדברי התשב"ץ (שהובאו לעיל) והבית אב³⁸, שכתבו שחם ושולם לומר שיש חשש עבירה בתיקון מבואות, ובלשון הבית אב "אין לנו להחמיר ח"ו שלא לתקן עירובין מצד יראת שמים בסברות בדויות וכוונות". ההבנה הפשוטה היא שאין מקום לחשש שמצווה ותקנת חז"ל תביא לידי מכשול, ואילו הרב זייאנץ עשה בזה כמה אוקימתות מעוקמות: (א) שהכוונה רק למי שחושב את עצם התיקון לעבירה, (ב) שאין הכוונה לתיקון מבואות בצוה"פ (אף שמפורש בלשונם "תיקון עירובין"), (ג) שאין זה שייך לנדון דידן שיש בו סברות חזקות ומיוסדות³⁹.

(ד) במקום אחר כותב הרבי "מזל טוב בעד גמר העירוב כשעה טובה ומוצלחת, ויהי רצון שעי"פעולה זו הנוספת בעניני שמירת שבת יתקרב עוד יותר זמן גאולתנו בפועל, וכנודע מאמר רז"ל אלמלי שמרו ישראל שבת אחד מיד הן נגאלין"⁴⁰.

---

³⁶ אגרות קודש חלק ט עמוד מב.

³⁷ ואליבא דאמת שני העניינים הם היינו הך, כי עיקר טעם מצוות עירוב הוא להציל מאיסור הוצאה בשוגג או במזיד, ובזה נשמט יסוד כל בניינו שצירף מלשוונת הפוסקים המביאים בדני עירוב את עניין המניעה מטלטול, ואין זה אלא מגדל הפורח באוויר, כי פשוט שכוונת הפוסקים היא לטעם המצווה, ואין מכאן שום יסוד להתכחש לגדר המצווה, שהוא חיוב בפני עצמו.

³⁸ קונטרס כרם אב, סימן א סוף אות כד.

³⁹ ובכך משים הרב זייאנץ את דברי הרבי כפי שהוא מפרשם ל"סברות בדויות" שבדברי התשב"ץ והבית אב, וכדי בְּיָוֵן רח"ל.

⁴⁰ אגרות קודש חלק יג עמוד שצו.

מענה להרב זיאנץ וסייעתו המטילים ספיקות בדברי רבותנו נשיאנו

ההבנה הפשוטה היא שתיקון העירוב היא מצוה חשובה המקרבת את זמן גאולתנו בפועל, ואילו הרב זיאנץ כותב שזהו מקרה היוצא מן הכלל.

ומסיימין בטוב, בכפילת מענה קדשו של כ"ק אדמו"ר על ההשתדלות בתיקון עירובין: **ויהי רצון שעי"י פעולה זו הנוספת בעניני שמירת שבת יתקרב עוד יותר זמן גאולתנו בפועל, וכבודע מאמר רז"ל אלמלי שמרו ישראל שבת אחד מיד הן נגאלין.**